

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” –
БЛАГОЕВГРАД
ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА
КАТЕДРА
„ПРЕДУЧИЛИЩНА И НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА”**

К О Н С П Е К Т

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

**НА СПЕЦИАЛНОСТ
„ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА”**

ОКС – МАГИСТЪР

Благоевград, 2018

ПЪРВА ЧАСТ

ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА

1. Предучилищната педагогика в системата на педагогическите науки. Научно-изследователски задачи и методи на предучилищната педагогика.

2. Ситуативният подход в предучилищното възпитание: социална ситуация на развитието, педагогическа ситуация, ключова ситуация. Идеята за амплификация на детското развитие – същност и методологическо значение.

3. Форми за организация на живота и дейността на децата в детската ясла и в детската градина. Педагогически проблеми на адаптацията на детето към детската ясла, детската градина и началното училище.

4. Сензорното възпитание на децата от ранна и предучилищна възраст като основа на умственото, естетическото, физическото, трудовото и екологическото възпитание.

5. Физическа култура и физическо възпитание. Осигуряване на педагогически условия за здравословен начин на живот на децата от детската ясла и детската градина (дневен режим, овладяване на културно-хигиенни навици, двигателна активност).

6. Качества на ума и умствено възпитание. Възпитание на познавателните процеси и вниманието през ранна и предучилищна възраст. Педагогически условия за развитие на любознателността и познавателния интерес.

7. Икономическо възпитание: теоретични основи, цел, задачи, съдържание.

8. Социално-нравствено възпитание: теоретични основи, цел, задачи, съдържание. Педагогическа подкрепа на развитието на произволното поведение, сътрудничеството, емоционалната отзивчивост и полово-ролевата идентификация.

9. Естетическо възпитание. Естетическа дейност. Художествено-творческа дейност. Въображение и творчество на детето от предучилищна възраст – педагогически аспекти.

10. Методи за възпитание: а) методи за развитие на познавателната и художествено-творческата дейност; б) методи за подкрепа на социално-нравственото развитие.

11. Същност на играта. Основни психологически и педагогически понятия. Играта като водеща в психическото развитие дейност. Прилагане на теорията за единство на основните дейности във възпитателния процес в детската градина.

12. Теорията за обогатяващото педагогическо взаимодействие – нов етап в развитието на предучилищната педагогика (Д. Кр. Димитров). Педагогически идеи за прилагането ѝ в образователната практика.

13. Класификация на видовете игри. Противоречия в детската игра, обогатяване на игровия опит и осигуряване на свободата и самостоятелността на детето. Игрова позиция на педагога в контекста на организацията на различните видове игри (детска ясла и детска градина).

14. Педагогическа подкрепа на развитието на детското игрово съобщество (ранна и предучилищна възраст). Играта като форма за самоорганизация на децата. Психолого-педагогически анализ на проблема за взаимоотношенията между връстниците.

15. Подготовка на децата за училище. Приемственост между детската градина и началното училище.

ВТОРА ЧАСТ

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ТЕХНОЛОГИИ

16. Основни компоненти на предучилищната педагогическа технология: концептуална основа, съдържателна част, (цел – обща и конкретна, възпитателно и познавателно съдържание), процесуална част (дейност на учителя, дейност на децата, форми на организация), диагностичен инструментариум за оценка на ефективността.

17. Държавни образователни изисквания. Педагого-технологичен анализ на програмните системи за предучилищно образование („АБВ-игри”, „Аз съм в детската градина“, „Аз ще бъда ученик“, „Вики и Ники“, „Здравей училище“, „Моливко“, „Приказни пътечки“, „Ръка за ръка“). Цели, принципи на построяване и основни педагого-технологични изисквания. Критичен анализ на познавателното съдържание и педагого-технологичните препоръки.

18. Педагогическата технология в конкретните образователни направления за предучилищно образование – сравнителен анализ на приоритетите (околна действителност, роден език, изобразителна дейност, математически представи, физическо възпитание, труд и конструктивно-техническа дейност, музикална дейност, чужд език).

19. Педагого-технологичен анализ на личностно-ориентирания подход от гледна точка на: а) конкретните образователни направления; б) активността и дейността на детето.

20. Педагого-технологичен анализ на организацията на пространствената среда в детската градина. Подбор на играчки и игрови материал. Психолого-педагогически дизайн на заобикалящата среда.

21. Педагого-технологичен анализ на детската игра. Творчески игри и игри с правила. Типови игрови технологии за детската градина.

22. Педагого-технологичен анализ на съхраняването и поддържането на физическото и психическото здраве на децата. Овладяване на правилата за здравословен начин на живот, хигиенна култура, екологосъобразно поведение. Промоция на здраве.

23. Педагого-технологичен анализ на генезиса, развитието и овладяването на социалната компетентност, динамика на ценностната ориентация и формирането на елементи на гражданско поведение.

24. Педагого-технологичен анализ на овладяването на комуникативно-речева компетентност и говорна култура.

25. Видове художествено-творческа дейност на децата от предучилищна възраст. Педагого-технологичен анализ на развитието на художествено-творческата дейност.

26. Етнокултурна идентификация – познавателни, емоционални и поведенчески аспекти. Педагого-технологичен анализ на присвояването на етнокултурна идентичност и изграждане на толерантно поведение – водещи линии.

27. Технология на конструирането на педагогическия процес. План-конспектът като отражение на програмното съдържание и като структура и сценарий на реално педагогическо събитие.

ЛИТЕРАТУРА

Литературата е препоръчителна, не е задължителна. Абсолвентът, по желание, може да използва и други литературни източници, които не са посочени тук. Може да бъде използвана и само част от литературата в съответствие със собствените професионални разбирания и потребности.

*Въпросите от втората част на конспекта трябва да бъдат разработени в съответствие с одобрените от МОН програмни системи за предучилищно образование („АБВ-игри”, „Аз съм в детската градина“, „Аз ще бъда ученик“, „Вики и Ники“, „Здравей училище“, „Моливко“, „Приказни пътечки“, „Ръка за ръка“). Обърнете специално внимание на източниците, които са подчертани чрез *italic*. Някои от заглавията могат да се намерят на *black-board* на факултета.*

Основното е крайният резултат, а именно писмената разработка да отговаря на критериите за оценка.

Задължителни нормативни документи:

1. Закон за предучилищното и училищното образование (Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г., ..., бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г.)
2. Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование Обн. - ДВ, бр. 46 от 17.06.2016 г
3. Одобрени от МОН програми и програмни системи за осигуряване на образователния процес в детската градина. Справка на сайта на МОН. - <https://www.mon.bg/>

Монографии, студии, методически помагала, статии:

4. Актуални проблеми на предучилищното възпитание : Юбил. сб. в чест на 75-год. на проф. д-р Анастасия Атанасова . Ред. Фидана Даскалова и др. – Благоевград, 2001.
5. Ангелова, Л. Изобразителното изкуство в детската градина и началното училище. - С.: УИ „Св. Климент Охридски, 2010
6. Атанасова- Трифонова М. Емоционалното развитие на детето от раждането до три години. - сп. Предучилищно възпитание. – 2009. - № 3
7. Баева, М. Конструирането в опита на детето. – София, 1995.
8. Балабанова, М. Граматика на фантазия дискурс: Развитие на словесно-творческа дейност в детската градина. – Благоевград: Унив.изд-во Неофит Рилски, 1999.
9. Балабанова, М. Детето във възпитателния процес - творец, личност, партньор. – сп. Дом, дете, детска градина. – 1999. - кн. 5,
10. Балабанова, М. Методика на обучението по чужд език в детската градина : технология на началната чуждоезикова комуникация. - Благоевград, 2010.
11. Вардарева, В. Опит за използване на интерактивните методи в обучението по методика на музикалното възпитание в детската градина – сп. Дом, дете, детска градина. – 1999. - N 2.
12. Вардарева, В. Педагогическото взаимодействие "дете - музика". – сп. Предучилищно възпитание. – 1999. - кн. 3,
13. Вардарева, В. Педагогическото взаимодействие "дете - музика" : Методико-орг. аспекти. – сп. Дом, дете, детска градина. – 2002. - кн. 1,
14. *Виготски, Л. Въображение и творчество на детето. – С.: Наука и изкуство, 1982.*
15. *Виготски Л.С. Играта и нейната роля в психическото развитие на детето (black-board на факултета)*
16. Глушкова, М. Агресия и особености на проявенията ѝ във физическото възпитание в детската градина. – Благоевград, 2005.
17. Глушкова, М. Оптимизиране на физическото възпитание в детската градина. – Благоевград, 1991.
18. Глушкова, М., Ганева М. Методика на физическото възпитание в детските градини : Планиране и орг. на заниманията по физ. възпитание. – Благоевград, 1996.
19. Детето и детството в глобалния свят: Посвещава се на проф. д-р Фидана Даскалова. Марияна Балабанова и др. – Благоевград, 2009.
20. Дерменджиева, С. Не те обичам вече! Негативни преживявания в предучилищна възраст и ефективност на познавателното взаимодействие. България: "Санра Бук Тръст", София, 2009.
21. Дерменджиева, С. Когнитивни и емоционални аспекти на социалния статус в горна предучилищна възраст , Маджаров, Г., съст. "Библиотека Диоген" 2009.
22. Дерменджиева, С. Познавателно взаимодействие в мултимедийна среда и трансформация на детската игра. България: "Санра Бук Тръст", София, 2006.

23. Димитров, Д. Кр. Нова забавачница. Допълваща програма за авторски тип детска градина. – София, 2001.
24. Димитров Д. Кр. *Обогатяващо педагогическо взаимодействие в предучилищна възраст.* – С.:Изкуства, 2012.
25. Димитров, Д. Кр. Предучилищна педагогика: Лекционен курс . Ч. 1. – Благоевград, 1994.
26. Димитров, Д. Кр. Типови игрови технологии за детската градина и началното училище. – Благоевград, 1989.
27. Дянкова, Г. Практикум по говорна култура. България: УИ "Неофит Рилски" - Благоевград, 2005.
28. Дянкова, Г. Словесно общуване – теоретико-практически аспекти. България: УИ "Неофит Рилски" - Благоевград, 2002.
29. *Елконин, Д.Б. Психология на играта.* – София, 1984.
30. Енева, Г. Психологически проблеми на отношенията на децата от предучилищна възраст. – Благоевград, 1983.
31. Изобразителна дейност в детската градина. Методическо ръководство за детските учителки. Авт. Ц.Шейтанова, О.Занков, Н.Стойкова. – София, 1992.
32. Колева, М. Възпитанието на детето – хармония на неговата индивидуалност и социалност (социално-педагогически ракурс). – Благоевград: Унив.изд-во, 2013.
33. Кратък речник-хрестоматия на понятия и термини в предучилищното възпитание. Състав. Димитър Кр.Димитров. – Благоевград, 1987.
34. Леонтиев, А. Н. Проблеми на развитието на психиката. – София. - 1974. (Раздел III: Психологични основи на предучилищната игра; Към теорията на развитието на психиката на детето).
35. Методическо ръководство за семинарни и практически занятия по предучилищна педагогика. Е.Янакиева, Д.Димитров и др. – Благоевград, 1990.
36. Опознаване на околната действителност от детето в предучилищна възраст. Педагогическа технология. Авт. М.Колева, В.Стоименова, К.Стойнова, Б.Джорова–Благоевград, 2012.
37. Пашова, А. Генезис на понятието число. – Благоевград, 2005.
38. Пашова, А. Генезис на понятието време: Психол.-диагност. аспекти. – Благоевград, 2005.
39. Педагогическото взаимодействие в детската градина: Изисквания и идеи за организиране: Уч. помагало. Д. Димитров, В. Стоименова, К. Стоянова. – Благоевград, 2000.
40. Петрова Е. Единство на основните дейности при възпитанието на децата в предучилищна възраст. – С.: Нар.просвета, 1967.
41. Петрова, Е. Играта и нравственото формиране на детската личност. – София, 1975.
42. Пенева, Л. Педагогика на ранното детство - реалност и перспективи. – сп. Предучилищно възпитание. - 2001. - кн. 1.
43. Пенева, Л., Трифонова, М. Стандартите за развитие и учене през ранното детство. – сп.Предучилищно възпитание. - 2008. - кн. 1.
44. Пенева, Л. Подходи към ученето в ранното детство. - сп. Предучилищно възпитание. – 2009. - кн. 3.
45. Подготовка за училище. Състав. Д. Т. Батоева – Благоевград, 1991.
46. Психология и педагогика на ранното детство. Под ред. на Р.Драгошинова. Автри:Р.Дагошинова, В.Манова-Томова, Ю.Митева, Р.Арнаудова.– С., Медицина и физкултура, 1987.

47. Татъзов Т. Програма за възпитанието до 3 години. Въздействие чрез взаимодействие. – С., 1966.
48. Татъзов Т. – Ранното детско развитие и схващанията на видни изследователи - сп. Предучилищно възпитание. – 2011. - № 7.
49. Трифонова-Атанасова М., Пенева Л. Стандарти за развитие и учене в ранното детство:от раждането до три години. – С., УНИЦЕФ, 2015 (http://www.iphs.eu/n/images/knigi_snimki/Standarts_0-3_Years_full%20text.pdf)
50. Шейтанова, Ц. Народното творчество в детската градина. - С., 1966.
51. Янакиева, Е. Аз съм потокът, а ти - реката, в която се вливам : За екол. образование на децата от предучилищна възраст. – Бургас, 2001. (black-board на факултета)
52. Янакиева, Е. Внушението: психологически ефект в процеса на нравственото възпитание. – сп.Предучилищно възпитание. - 2009. – кн.2.
53. Янакиева, Е. Екологично възпитание на децата от предучилищна възраст; Енциклопедия за предучилищния педагог . – София, 1994. (black-board на факултета)
54. Янакиева, Е. Елка Петрова и съвременността: опит за актуализация и амплификация на теорията за единство на основните дейности. – сп. Педагогика. – 2012. – кн.8.
55. Янакиева, Е. Икономическо възпитание на децата. – сп. Предучилищно възпитание. – 2010. – кн. 3.
56. Янакиева, Е. Компютърът за развитие на художествено-естетическото творчество на децата. – сп. Предучилищно възпитание. – 2007. – кн. 2.
57. Янакиева, Е. Нравственото възпитание: една изоставена педагогическа теория. – сп. Предучилищно възпитание. – 2008. – кн. 7.
58. Янакиева, Е. Методологически основи на екологическото възпитание. – сп. Педагогика. - 2002. – кн. 4,
59. Янакиева, Е. Парадоксът в теорията на екологическото възпитание. – сп.Педагогика, 2002. – кн.7.
60. Янакиева, Е. Понятието ситуация в предучилищната педагогика. – сп. Образование. – 2005. – кн. 1.
61. Янакиева, Е. *Предучилищна педагогика. Repetitorium (I) : Задачи за самостоятелна работа на студентите . – Благоевград, 2008, 2012.*
62. Янакиева, Е. *Размишления за методологическите основи на предучилищната педагогика . – сп. Предучилищно възпитание. - 2003.- кн.5.*
63. Янакиева, Е. Форми за организация на екологическото възпитание в детската градина. – Благоевград, 2006.

ОСОБЕНОСТИ НА КОНСПЕКТА

Конспектът се състои от две части. Първата част изисква задълбочени знания в областта на предучилищната педагогика и педагогиката на ранното детство, втората – комплексно разбиране на педагогическите технологии за детската градина и интегративните връзки между тях.

Формулировката на въпросите изисква от абсолвента да прояви своите професионално-педагогически умения и качества, както следва:

- Владее на понятийния апарат на педагогиката на ранното детство, предучилищната педагогика и педагогическите технологии и умение за научно изразяване.
- Умение за логическо изграждане на въпроса чрез извеждане на междупредметни връзки: а) между предучилищната педагогика, педагогиката на ранното

детство и педагогическите технологии от една страна и психологията на развитието – от друга; б) между педагогиката на ранното детство и предучилищната педагогика; в) между предучилищната педагогика и педагогическите технологии; г) между самите педагогически технологии.

○ Умение за работа с научна литература за: а) критично анализиране, систематизиране, обобщаване и оценяване на теоретични постановки, научни изследвания и педагого-технологични разработки; б) умение за обобщаване и извеждане на нови научно-изследователски задачи.

Формулировката на въпросите изисква от абсолюента да основа своята писмена разработка като се подчини на **следните принципи**:

○ *Принцип на творчеството* чрез избиране на свой собствен път за изграждане на съдържанието на въпроса и на неговото излагане;

○ *Принцип на свободата* чрез избор на източници за подготовка и предпочитане на определени педагогически теории (на базата на педагогическа обща култура и научна аргументация на пристрастията);

○ *Принцип на съвременността* чрез показване на педагогиката на ранното детство, предучилищната педагогика и педагогическите технологии като съвременни, развиващи се науки, свързани с други клонове на научното знание;

○ *Принцип на съединяване на фундаменталните постановки* с практическите положения чрез отчитане на взаимовръзките между педагогиката на ранната възраст, предучилищната педагогика и педагогическите технологии.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

По време на изпита от абсолюента се изисква да разработи един въпрос от първата част и един – от втората. Въпросите се определят като един или двама студенти теглят по един въпрос от двете групи въпроси. ***За положителна оценка на изпита е необходимо и двата въпроса да бъдат разработени за оценка най-малко среден три.*** Окончателната оценка се образува от средно-аритметичния резултат на оценките по двата въпроса. Закръгляването на оценката се извършва по следния начин. При оценка до „и половина“ закръгляването е към по-ниската оценка. Например при оценка 3,25 крайната оценка е 3,00. При оценка от „и половина нагоре“, закръгляването е към по-високата оценка. Например при оценка 3,75 окончателната оценка е 4,00.

Критериите за определяне на оценката се прилагат към всеки разработен въпрос. Те са следните:

ОТЛИЧЕН:

- Абсолюентът демонстрира отлично владение на понятийния апарат и богата педагогическа лексика, логически конструира структурата на въпроса и разкрива в пълнота неговото съдържание.
- Абсолюентът установява съдържателни междупредметни връзки на основата на широка обща педагогическа култура, илюстрира с примери формулираните постановки, обосновава своя гледна точка и прави съдържателни обобщения и изводи.
- Абсолюентът използва прийоми за научно изложение (обективна оценка и определяне ценността на чуждото мнение и посочване на автора, проследяване на възникването и развитието на дадена идея, отделяне на различни гледни точки чрез анализ на позициите на авторите, цитиране и тематично обединяване на идеи, извеждане на собствена научно аргументирана позиция, извеждане на актуални

научноизследователски задачи, очертаване перспективи за развитие на научните идеи).

- Съдържанието на работата изцяло отговаря на поставената тема.

МНОГО ДОБЪР: Отличава се от отличния резултат по това, че:

- научната аргументация не е достатъчна и отсъства собствена гледна точка;
- изводите са кратки и недостатъчно задълбочени и са допуснати някои несъществени грешки;
- психологическата обосновка на постановките не е достатъчна;
- съдържанието на работата отговаря на поставената тема, но са допуснати отделни отклонения, свързани съдържателно с поставената тема.

ДОБЪР:

- Отговорът не е достатъчно обзорен, пропуснати са някои съществени междупредметни връзки.
- Базовите понятия са употребени правилно, но се разкриват пропуски при съдържателното разкриване на теоретичните и приложните постановки.
- Аргументацията не е достатъчна, отсъстват примери, не са разкрити междупредметните връзки или присъстват само някои от тях, но повърхностно;
- изложението е описателно.
- Съдържанието на работата в общи линии отговаря на поставената тема, но са допуснати някои съществени отклонения от темата или има излишни общи изрази.

СРЕДЕН:

- Научната терминология се използва недостатъчно.
- Изложението не е концептуално, логиката на изложението не е последователна, разкрити са отделни страни на въпроса, преобладаващата част на изложението носи емпиричен характер и не е достатъчно аргументирана.
- Има значителни отклонения от поставената тема.

СЛАБ:

- Абсолвентът демонстрира неразбиране на основните постановки на педагогиката на ранното детство, на предучилищната педагогика и на педагогическите технологии.
- Изложението има репродуктивен характер и се отличава с битов език, забелязват се съществени неточности при употребата на научни понятия, показано е неразбиране на педагогическите явления, отсъства научна аргументация.
- Съдържанието на работата изцяло не отговаря на темата.

**Катедра „Предучилищна
и начална училищна педагогика”
2018 година**